

Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada
For the Editorial Board
and SNF Ivan Cerar
Address: 61 McFarland Ave.
Toronto 10, Ontario, Canada
St. Joseph's Press, Toronto
Subscription rates: \$3.- per year
25 cents per copy
1 line 10 cent, 1 column x 1" \$1.40

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

STREMIMO ZA VLADO
PRAVA, KI BO TEMELJIL
NA PRISTANKU
VLADANIH IN KI GA BO
VZDRŽEVALO ORGANI-
ZIRANO MNENJE CLO-
VESTVA.

W. Wilson, govor 4. julija
1918

LETNIK VI VOLUME VI

TORONTO, 20. JANUAR 1956

ŠTEVILKA: 1 — NUMBER: 1

PO NJIH DELIH JIH BOSTE SPOZNALI

Človek ima prirodno pravo do svobodnega udejstvovanja. Pri tem ravnanju ga ne sme nihče nepravilno ovirati, ne posegati v njegovo področje dopuščene mu svobode. Izvzeti so seveda primeri, ko zakonita oblast iz upravičenih razlogov poseže vmes z namenom, da zaščiti družbo oziroma poedinca.

Človekove osebne pravice in svobode so neločljive in jih mora spoštovati vsakdo, vsaka družba, vključno država.

Izhodišče in težišče demokracije, demokratične miselnosti je v pravilnem pojmovanju človeka, njegovega mesta v stvarstvu; v priznavanju in dejanski uresničitvi osnovnih človekovih pravic in svobod; v njegovem neoporečnem delovanju in zadržanju v zasebnem in javnem življenju; v nepriljubljenem odnosu do sočloveka, do družbe in družbenega reda; v pravilnem razmerju med poedincom in družbo ter pravilnem odnosu med svobodo in avtoriteto.

Slovenci se radi ponašamo, da smo demokrati, širokosrčni, plemeniti. Že samo bežen pogled v naše preteklo in sodobno društveno, predvsem pa javno življenje doma in v zamejstvu jasno pove, da temu ni tako.

V našem gospodarskem, političnem in kulturnem delovanju je bilo in je, žal, še danes vse polno primerov zavestne neiskrenosti, nečasti, omlačevanja, ponižanja in zapostavljanja. Da o sedanjih razmerah v domovini sploh ne govorim, kjer so komunistični oblastniki v imenu "napredne ljudske demokracije" slovenski narod duhovno in snovo zasujili! V verskem pogledu smo bili le preveč navezani na tradicijo čisto brez vsakršnega globljega pomena, zavestnega ravnanja in zdravega zagona.

Nič ne pomagajo goli zunanji demokratični ukrepi, ki se kažejo v raznih naslovih časopisov, letakih, prireditvah in donekih govorih, zavisti s plaščem krščanstva.

Če že ne znamo ravnati in delovati demokratično, moramo kot katoličani slediti vsaj drugi največji zapovedi: "Ljubi svojega bližnjega..." Ta ukazana ljubezen ne sme prenehati tudi takrat ne, če z bližnjim morda ne delim istega mnenja, ne soglašam v vprašanih iz območja dopuščene relativnosti!

Dokler bo naše delovanje in zadržanje v kričnem naspotju z izjavami, toliko časa nimamo pravice imenovati se demokrate.

Gre za dejansko delovanje in ravnanje v zasebnem in javnem življenju. Nič drugega! Samo po tem se meri prava, resnična demokratična miselnost.

L. Jamnik

Najboljši živeči hrvaški dirigent Lovro pl. Matačić se ni hotel vrniti v Jugoslavijo po nedavnem gostovanju v Salzburgu (Avstriji). Izjavil je: "Živim za oni dan, ko bom smel dirigrati na Jelačićevem trgu v Zagrebu Brucknerjevo mašo, ki jo bo daroval kardinal Štepinac".

V Mimico pri Torontu so odprli prvo bolnišnico v Kanadi, kjer bodo zdravili ljudi, ki so se vdali uživanju mamil.

DELOVNA PROGRAMA VLAD KANADE IN ZDA

V začetku januarja sta začela zasedati kanadski in ameriški parlament. Vladi sta jima predložili svoj delovni program za bližnjobudočnost.

Kanadski program

Prestolni govor, ki ga je bral glavni guverner V. Massey v okviru starih parlamentarnih običajev, je vseboval v glavnem:

Načrt vlade, da zgradi skupno z ontarijsko vlado del napeljava za naravni plin preko severnega Ontarija. Stroški države so preračunani na 145.000.000 \$.

O srednja vlada je predložila provincam tudi novo pogodbo o pobiranju davkov, ki bo stala osrednjo vlado okrog 100.000.000 \$ več kot sedanjim dogovori.

O srednja vlada je voljna tudi sprejeti večji del stroškov za glavno cesto, ki bi vodila od vzhoda do zahoda in ki je deloma že v prometu. Tudi te stroške predvidevajo na okrog 100.000.000 \$.

O srednja vlada je pripravljena povečati prispevke provincam za pomoč brezposelnim, ki jim poteče brezposelnostna podpora, približno 20.000.000 \$ na leto.

Dogovori med osrednjo vlado in provincami se nadaljujejo, da izdelajo poseben načrt za bolniško zavarovanje.

Mesta bodo dobila večjo podporo, da bodo izboljšala one dele mesta, kjer so sedaj nezdrave stanovanjske razmere. Lastniki hiš si bodo odslej lahko sposodili do 4000 \$ za popravila in izboljšanja (doslej 2.500 \$). Banka za industrijski razvoj bo smela dati posojila tudi majhnim podjetjem. Pridelovalci pšenice bodo dobili od vlade zajamčena posojila na žito v zalogi. Zakon o malih posojilih bo dovoljeval posojila do višje mere, verjetno 1.000 \$ (doslej 500). Enako bodo dovoljena višja posojila za farme.

Pripravljajo tudi spremembe v zakonu o postopku Vrhovnega sodišča glede prizivov v primerih smrtnih kazni, izboljšati nameravajo tudi zakon o vseljanju ter zakon o Indijancih. Ženske v industrijah, ki spadajo pod pristojnost osrednje vlade, bodo dobivale za enako delo enako plačo kot moški (prizadetih bo kakih 74.000 delavk) — vse to seveda, če bodo ti zakoni sprejeti.

Program vlade ZDA

Poslanica predsednika Eisenhowerja senatu vključuje naslednje glavne točke:

Večjo pomoč farmerjem, starim osebam, pomoč obči-

nam za gradnjo potrebnih šol, velikopotezni načrt za gradnjo cest ter nadaljevanje gospodarske in vojaške pomoči tujim državam. Nekaj dni pozneje je predsednik Eisenhower predložil senatu novi državni predračun, ki predvideva prvič po daljšem času samo toliko izdatkov kot dohodkov. Povečali so se izdatki za oborožitev, ker ni prišlo do sporazuma s Sovjeti, pa tudi pomoč tujim državam.

Predsednik Eisenhower je mnenja, da je treba v dobi ugodnega gospodarskega razvoja predvsem znižati dolg, ne pa zniževati davke. Ker pa smo v volilnem letu, je verjetno, da bo tudi nekaj olajšav v osebnih davkih.

Stanje ameriškega gospodarstva je predsednik označil takole: "Naše gospodarstvo, ki se bliža višini 400 milijard (narodne proizvodnje), uživa stopnjo uspevanja brez primere. Narodni dohodek se deli bolj na široko in bolj enakomerno kot kdaj koli popreje. Število zaposlenih Amerikancev je doseglo največjo višino v vseh časih. Kot narod uživamo vedno višjo stopnjo življenjskega standarda — zaslužimo več, proizvajamo več, uživamo več, gradimo in investiramo več kot kdaj koli popreje."

Politiko do Evrope je predsednik označil: "V Evropi si ne bomo samo prizadevali da bi povečali vojaško moč severnoatlantske zveze, marveč tudi njeno večjo politično povezanost in enotnost v cilju. Podpirali bomo, kolikor bomo le mogli, pred kratkim obnovljene napore zapadno evropskih narodov, da bodo dosegli večjo mero povezanosti kot na področju miroлюбne rabe atomske energije."

THOMAS W. DOIG MRTEV

19 decembra 1955 je umrl v Madisonu, Wisconsin, glavni ravnatelj zadržne zveze zapadne poloble Credit Union National Association (CUNA). Sam je aktivno sodeloval pri ustanovitvi nad 1000 kreditnih zvez v Kanadi in ZDA. Vseučilišče sv. Frančiška Ksaverija v Antigonishu, Nova Scotia, ga je l. 1953 odlikovalo s častnim doktorjem prava. Naloga kreditnih zvez po njegovih besedah "ni samo zbirati prihranke in dati posojila, marveč vnesti v ta prizadevanja nekaj krščanstva in bratske ljubezni. To zadnje je verjetno najvažnejše opravilo kreditnih zvez". Na delovni mizi je imel znano molitev sv. Frančiška.

Za predsednika Družbe ameriških katoliških sociologov je bil izvoljen na letnem zborovanju v Philadelphiji br. D. Augustine, F.S.C., vodja sociološkega oddelka kolegija LaSalle. P. Joseph H. Fichter, S. J., je prejel letno nagrado za najboljše sociološko delo preteklega leta, za knjigo "Družbeni odnosi v mestni župniji".

Za predsednika Družbe ameriških katoliških ekonomov je bil izvoljen na letnem zborovanju v New Yorku prof. dr. Goetz A. Briefs iz vseučilišča Georgetown, Washington, D.C. Na tem zborovanju je bil koreferent dr. Cyril Žebot iz Pittsburgha, PA.

THIS IS SLOVENIA

VRBA Birthplace of Slovenian Poet France Prešeren, who died on February 8, 1849.

Carinthia — cradle of the Slovenian Culture

Carinthia was not only the cradle of the Slovenian national existence and the pride of the political traditions. Carinthia also had a great part in the development of the Slovenian national culture. In the period of the Renaissance (1550-1600) Carinthia was leading in the Slovenian literature. In the period of the Catholic renewal it was in Carinthia where the first Slovenian Catholic catechism was published in 1574. Historiographer Megiser printed in Celovec in 1592 the first Slovenian — Latin — German — Italian dictionary, and in 1603 "Thesaurus Polyglotus". In the period of the so-called "Enlightenment" Oswald Gutschman from Grabstajn published in Celovec in 1777 the first Slovenian grammar, which had six editions. In 1806 Japelj published the first Slovenian translation of the Holy Scripture. In 19th century some of the greatest Slovenian writers and politicians lived in Carinthia. The first bishop of the Slovenian Catholic diocese in Maribor (Styria) Anton M. Slomšek worked in Celovec. In the first part of the second half of the 19th century Celovec in Carinthia was the center of the whole Slovenian cultural life. In 1852 friends and disciples of Slomšek founded in Celovec the greatest Slovenian popular editorial institution, "St. Hermagor's Society" which is publishing every year for its members thousands of Slovenian books (in first 25 years 700.104 original Slovenian books in 985.480 volumes and 150.000 translations in 304.000 volumes), creating by this the basis for the Slovenian editorial primacy among the nations of whole Central Europe".

(from a Memorandum)

Uprava sporoča

Z novim letom smo zamenjali tiskarno. Zato se je izid januarske številke nekoliko zavlekel in prosimo naročnike, da nam zamudo oprostite.

V bodoče bo izhajala Slovenska država sredi meseca. Urednik prosi, da pošljate dalje prispevke, zlasti važnejše članke tako, da jih bo dobil že prvega vsakega meseca, krajše novice pa vsaj 5. vsakega meseca.

KAPITALIZEM IN KATOLIČANI

V svojem predavanju o kapitalizmu v delavski šoli v Torontu (8. januarja 1956) je p. Nevelt, S. J. naglasil, da se moramo vedno zavedati, da daje Cerkev ljudem svobodo glede izbire gospodarskega sestava, dokler so izpolnjene zahteve socialne pravičnosti in ljubezni. Po njegovem mnenju morejo katoličani zagovarjati naslednja tri stališča do kapitalizma:

1./ ohraniti abstraktni kapitalizem (delitev med kapitalom in delom) ter popraviti njegove dejanske hibe in napake,

PROSIMO, DA POROVNATE NAROČNINO. PRIPOROČAMO SE TUDI, DA PO MOŽNOSTI PRIMAKNETE KAJ ZA TISKOVNI SKLAD. UPRAVA POŠILJA LIST PO CELEM SVETU MNOGIM, KI IZ RAZNIH RAZLOGOV NE MOREJO PLAČATI NAROČNINE. List prejema zastonj tudi mnogo knjižnic svetovnega slovesa, kjer pričam naš list o obstoju Slovencev — kot n.p. kongrena knjižnica v Washingtonu in vatiškanska v Rimu.

2./ nadomestiti ga z redom, ki ga priporoča papež kot naravnega — stanovski družbeni red — toda postopoma, pripraviti duhove na novo miselnost sodelovanja ter uporabiti za izhodišče sedaj obstoječe ustanove ter v vsakem primeru upoštevati dejanske razmere, ki bodo verjetno povzročile znatne razlike v organizaciji po različnih deželah.

3./ nadomestiti kapitalizem z drugim sestavom na hitro s pomočjo državne intervencije.

Predavatelj sam se je izrekel za drugo možnost.

OBJAVLJENI ZGODOVINSKI DOKUMENTI

Državno tajništvo ZDA je l. 1953 dovolilo, da so prenesli iz tajnega arhiva v javnega zapiske o "Milesovi črti", ki je usodno vplivala na našo severno mejo. V Zborniku 1956 Svobodne Slovenije iz Buenos Airesa objavlja bivši zunajpolitični urednik Slovenca in zunanje politični predavatelj slovenske radijske postaje dr. Alojzij Kuhar.

Poglavlje iz tragedije koroskih slovencev

Iz dokumentov je jasno razvidno, da je vodja komisije profesor Archibald Cary Coolidge ravnal brez pooblastila zunanjega ministrstva. Uradno so se ZDA temu poročilu odrekle in ga kot mednarodno pravno neveljavni dokument zapre v tajne arhive. Po pogodbi o premirju je bilo namreč to ozemlje prideljeno v pristojnost francoske vojske. Toda kot poročilo "strokovne komisije" ni ta dokument odločilno vplival samo na potek razmejitve po prvi svetovni vojni, marveč celo po drugi.

O dokumentih, ki zadevajo konferenco na Malti in v Jalti, in jih je objavilo državno tajništvo ZDA marca 1955, poroča v istem Zborniku dr. Miha Krek pod naslovom:

KONFERENCA V JALTI 1945

Iz objavljenih dokumentov je razvidno, da so bili politiki ZDA precej dobro poučeni o partizanskem delovanju in o neresničnosti obdolžitvev proti Mihajloviču. V posebnem pregledu, ki ga je državno tajništvo ZDA pripravilo za Jalto, čeprav niso pričakovali, da bo prišlo vprašanje Jugoslavije na dnevni red, bemo med drugim tudi: "Lahko rečemo naravnost, da maršal Tito in njegovi podrejeni v zadnjih tednih niso kazali

razpokoženja za sodelovanje, niti neke splošne družabne olike ne... Treba je pripomniti, da poročila ameriških opazovalcev pobijajo obdolžitve proti Mihajloviču in nakazujejo, da se partizani s pomočjo zavezniških vojaških dobav bore proti nacionalistom in tudi sicer samo v namenu, da bi vpostavili politično hegemonijo, ki bi vse drugo v Jugoslaviji potlačila. Zavezniški opazovalci, ki so dodeljeni partizanom, nimajo pravice, da bi se svobodno gibali in da bi mogli ocenjevati resnično stanje.

"Neizmerne partizanske krutosti: Uradna in neuradna poročila, ki smo jih dobili iz Jugoslavije, naglašajo, da se vrše številni množični umori in zaplembe imetja ljudi, ki so proti partizanskemu gibanju... Če se bo tak terorizem izvajal v Hrvaški in Sloveniji, ko bodo te pokrajine osvobodene od sovražnika, je pričakovati močnih protestov ne le od močnega hrvaškega in slovenskega prebivalstva v Združenih državah, ampak morda celo od vseh k a t o l i š k i h elementov na splošno".

Kljub temu je Roosevelt pristal na sestanku v Jalti na poprejšnje dogovore med Sovjeti in Churchillom, ki je s tem plačal svoje politične račune s Stalinom, svojo vest pa potolažil s cinično opombo, da sam ne bo živel v Jugoslaviji.

Gibanje krščanskih družin v Torontu je počastilo praznik sv. Družine s slovesnostjo v katedrali, kjer je kardinal McGuigan povdaril, da je družina temelj družbe in da mora tudi sodobna družina stremeti, da se bliža vzoru sv. Družine.

Kraljica Elizabeta je imenovala za viteza Thomasa O'Briena, katoliškega delavskega voditelja, ki je bil svojčas predsednik 8 milijonov močne strokovne organizacije Trades Union Congress.

POJTE NOVO PESEM

V dobi sv. Avguščina — pred 1600 leti — se je tresel mogočni rimski imperij, ker so novi, barbarski narodi dokaj surovo trkali na umetniška vrata njegove kulture. Mnogi misleci so bili v strahu, kaj bo, ko so videli, da se vse staro podira pred nezadržnim valom barbarov, ki so za rafinirano rimsko kulturo imeli samo pomilovalen nasme, pa nobenega spoštovanja, še manj strahu. Lotevala se jih je tesnoba, kot da ni več daleč sodnji dan. Sv. Avguštin pa je v preroških vizijah videl, da se podira, kar je zrelo za razpad, da se s pogansko kulturo rimskega imperija podirajo tudi velike kulture, politične in socialne ovire krščanstvu, ki je bilo v njegovi dobi sicer že znano po vsem velikanskem ozemlju imperija, ostalo pa je slejkoprej le vera in nazor izbranih družb, ljudske množice pa so še nadalje čepeli v mraku poganskih predsodkov, materializma, željah po udobju in se niso dale razmahniti. Veliki afriški škof je v prihajajočih narodih videl novo žetev za krščanstvo v veri, da bo novi človek, ki ga je Bog enako "ustvaril k sebi", v idealistični žejni po resnici z elementarno silo pil čisto studenčnico krščanstva, brez predsodkov, brez "pomislekov", veliko bolj kot pa utrjeni pogan, ki ga motijo poganske tradicije. V pismih in knjigah je učil, naj kristjani nič preveč boječe ne sprejemajo bodočnosti, naj nič ne žalujejo za razpadajočim starim, naj ne istovetijo rimskega imperija s krščanstvom v zavesti, da bo v divjem navalu prihajajočih barbarov razpadlo samo to, kar ni krščansko, krščanstvo samo pa bo s silo Duha, "ki veje koder hoče", prekrvasilo nove narode in se med njimi iz gorčičnega semena razrastlo v veliko drevo. Kristjani naj torej odvržejo občutje strahu, negotovosti in bojzani, ampak naj le skrbe za "božje kraljestvo", da bo v njih krščanstvo ohranilo tisto eksplozivno silo, ki jo po svoji naravi ima, da bodo prihajajoči narodi prišli z njim v živ stik in pod vplivom njegovega kvasu ustvarili krščansko družino, krščansko družbo, krščansko državo ("Civitas Dei"), kakršne nasledniki apostolov med stariimi ljudstvi niso mogli ustvariti.

Tako se je tudi zgodilo. Valili so se barbari preko rimskega imperija z vsemi svojimi čudaškimi verami, praznovrvi in trdimi socialnimi ureditvami, iz teh novih, spočitih narodov pa je pod vplivom krščanstva kaj kmalu vzvezel čudoviti srednji vek. Evropa se je krščevala v Toledu, Reimsu, Fuldi, Utrechtu, Canterburyju in drugih novih središčih nove, krščanske kulture. Staro je pa prešlo.

V tistih razrvanih časih, ko so mnogi zdihovali, da je "bodočnost negotova", je sv. Avguštin v kipečem veselju klical kristjanom: "Hodite družno z vsemi narodi! Otroci miru, otroci edine prave internacionale: prodirajte z vsemi ljudstvi! Prodirajte po potih ljubezni in vmes pojte! Tako vsi delajo na pohodih, da si

lajšajo korak. Pojte novo pesem! Naj nihče ne poje več starih pesmi! Pojte pesmi ljubezni do svoje domovine! Nobeden naj ne poje starih pesmi! Nova pota, nove trume, nova pesem!"

Ali ni naš čas čudovito podoben časom sv. Avguščina? Tudi danes je kultura na silnem višku — toda kakšna kultura? Kult nagote, kult boksa, kult sile in nasilja, kult prevare in goljufije, kult udobja in razkošja — ali naj krščanstvo za to kulturo joka, če premine in zgine s površja zemlje? Tisk je na višku — toda v kakšen tisk se je izcimila ta nekdanja tako velikanska iznajdba? Film je na višku — toda kakšen film? Zmota bi bila reči, da je krščanstvo v nevarnosti, če je ta navlaka v nevarnosti; zmota bi bila reči, da je božje kraljestvo v nevarnosti, če so kolonije v nevarnosti! Zdi se, da Bog takega tiska ne potrebuje, da takega filma ne potrebuje, da takega umetnosti, takega športa, takega pravosodstva, takih ustav, takih družinskih razmer — ne potrebuje, ker vse to ni "v večjo čast božjo" in ni dvakrat reči, da bi utegnili vse to prepustiti propadu in razpadu, kakor je svoj čas prepustil rimski imperij in ves njegov materializem, da je mogel med novimi narodi "pripraviti pot Gospodu". Zdi se, da Bog tudi takih kolonizatorjev ne potrebuje, ki so v kolonije izvažali evropsko poganstvo, pogansko pravosodstvo, poganske ustave, poganski zakon, pogansko šolstvo — vse

brez Boga ali pa so zvijačno in zahrbtno podpirali in gojili že tam obstoječe poganstvo, zato jih prav pred našimi očmi počasi, pa "gvišno" — kakor božji mlini sploh meljejo — odstavljajo.

Vsi, ki z odprtimi očmi gledajo po svetu, vedo da nezadržno prihaja nova doba, ki bo z veliko velnico očistila to našo "kulturo" vseh plev in bo od vse te bleščeče zunanjosti ostalo le to, kar je večno, kar je božjega izvora. Mnogi resni misleci sodijo, da je na mestu beseda iz Pisma: "Ta rod ne bo prešel, dokler se vse to ne zgodi" (Mt. 24, 34).

Vsaka doba pa ima tudi svoje svojske oblike, lastna izrazna sredstva in da bi bili kristjani tudi v novi dobi "sodobni" in "kvas zemlje", jih je sv. Avguštin s takim navdušenjem pozival: "Pojte novo pesem! Naj nihče ne poje več starih pesmi!" ker je prav pesem eno izmed najmočnejših izraznih sredstev vsake dobe in vsakega gibanja.

Slovenci se nove dobe ne bomo mogli izogniti, pa naj nastopi kadar koli in kakor koli. Nasprotno, po našem zemljepisnem položaju in po naši kulturi bomo — in smo že bili — med prvimi na vrsti. Ali ni torej tudi za nas silno umesten poziv sv. Avguščina: "Pojte novo pesem!" Pesem, ki ni navezana na stare čase in razmere, pesem, ki je nadčasovna in nadnarodna, pesem, ki ji vsak od nas more rači "naša"! Tako pesem je samo znana domobranska himna: "Oče, mati, bratje in sestre...". Nobena naših himen ni tako prebridko posvečena kot ta, zaradi nobene jih ni toliko in v tako strahotnem trpljenju šlo v grozno smrt kot zaradi te, nobena ni tako nadčasovna in nadnarodna, ki nikogar ne žali, nikogar ne izjava kot ta, ki je obenem po melodiji zelo prečena in lahko pevna, po vsebini pa naravnost nežno domoljubna, prava nova "pesem ljubezni do domovine". V njej ni nikakega sovraštva, nikakega klika po poganskem maščevanju, nič ne kliče smrti nad kletega sovraga, ker smrt se ne preganja s smrtjo, ampak samo z življenjem. Proti vsakemu prekučstvu, uničevanju in franktirerskim geslom poudarja edini pravi krščanski državot-

vorni program: "Mir v deželi naše geslo je..."

Vse ostale himne, kar jih še vlačimo s seboj in se ob kozarcu vina še pojo, so še iz zgodovinsko morda zanimivih, kulturno — in versko — pa dokaj nerodovitnih čitalniških časov, ob katerih so čitalničarji s kozarci trkali in se objemali, umrli pa zaradi teh medlih in frazarskih himen ni nobeden! Sv. Avguštin bi jih kristjanom tik pred vrati nove dobe najbrž ne priporočal, ampak bi jih pozval: "Pojte novo pesem! Naj nihče več ne poje starih pesmi...". S tem pa sv. Avguštin ni pozival kristjanov, naj zato, da bodo bolj sodobni in časom dorastli, zavrnejo psalme in druge cerkvene pesmi, ki so med njimi bile v rabi, ampak je imel v misli predvsem pesmi, ki se po-

jejo na pohodih, ki "lajšajo korak", ki dvigajo malodušna srca in dajejo ton kulturnemu gibanju in goje duhovno skupnost, torej himne. Tudi te vrstice nimajo namena, naj bi Slovenci opustili dragoceno zakladnico narodnih in umetnih pesmi, ki se že stoletja pojo za razvedrilo ali pa tudi kot naravni izraz naše kulturne in narodne skupnosti, ampak imajo le namen, opozoriti Slovence, naj za novo dobo domobransko himno sprejmejo kot svojo narodno himno, ki naj odvrta pozornost od sentimentalne preteklosti, lajša korak v bodočnost in utrjuje med nami tisto duhovno skupnost, ki se je začela ob njenih prvih zvokih v najbridkejših letih naše zgodovine.

Čitalniške himne niso rodile nikakega sadu — vsaj za našo dobo ne. Moremo jih torej čisto mirno vsaj prepustiti pozabi. Domobranska himna pa je že rodila strašen sad: 11.400 mrtvih, padli samo v zadnjih trenutkih spopada s sovražnikom, ki še ni premagani in se bo najbrž treba še spoprijeti z njim. Borci bodo torej še potrebo-

vali to novo pesem, da bo njim lajšala korak, drugim pa dopovedovala, kaj so in kaj hočejo: "Mir v deželi..."

Zato: "Staro preide naj, vse novo bodi zdaj, misli in dela vsa!" (Iz cerkvene himne) — lij —

(Pobudo za gornje misli je dal članek, ki ga je napisal p. Juan M. Ganuza, S.J. za jezuitsko revijo "Sic", november 1954, Caracas—Venezuela — pod naslovom: "Tras la Invasión de los Bárbaros — za vdorom barbarov"). Op. pisca.

KNJIGE IN REVIJE

Knjižni dar celovške Mohorjeve družbe obsega letos Koledar za leto 1956. K. Mauerjevo povest Velika rida, p. B. Ambrožičeve Domisllice z ilustracijami A. Čebula, I. Zvezek F. Erjavčeve zgodovine (srednji vek) Koroški Slovenci. Knjige za doplačilo: Stric Jaka, vzor popotnega junaka (ilustrirana mladinska povest); Apostolski listi in razodetje; Filoteja; dr. F. Žakelj, Živ Kristusov evangelij (življenjepisi svetnikov, ki so bili proglašeni pod Pijem XII.). Naj ne bi bilo nobene slovenske hiše v zamejstvu brez vsaj rednih knjig Mohorjeve družbe.

Gledališki list v Torontu: 2. številka je bila izdana ob priliki vprizoritve Claudelovega Marijinega oznanjenja. Prinaša članek Paul Claudel, glasnik duha in občestva (R. Čuješ), vsebino Oznanjenja (V. Čekuta). Nekaj splošnih misli o Claudelovih dramatskih delih (L. Jamnik) ter Moje srečanje s Claudelom (R. Čuješ). Dodana je Kronika slovenskih dramatskih vprizoritv v Torontu.

3. številka je izšla ob vprizoritvi Timmermansovih Treh kraljev in obsega članek Oder in ljudje (L. Jamnik), Timmermansovi "Trije kralji" (V. Čekuta) ter več krajših zanimivosti.

950 milijonov za

humanitarne namene

Ameriške ustanove so izdale v letu 1955 nad 950 milijonov dolarjev za razne humanitarne namene. Največ je dala Fordova ustanova, ki je podarila 12. decembra 500 milijonov dolarjev šolam in bolnišnicam. Tega daru so bile deležne tudi katoliške šole in bolnišnice v ZDA. Vsega skupaj je Fordova ustanova izplačala lani 680 milijonov dolarjev.

Hrvatski Narodni odbor

V Hrvatski državi poroča dr. Branimir Jelič, da je prejel spomenico hrvatskih beguncev iz avstrijskih taborišč, ki je pozivala na ustanovitev HNO, ko hrvatska emigracija še ni pokazala nikake politične aktivnosti. Pobudo je takoj prevzelo Društvo Hrvatov v Angliji 1. 1950.

Temeljna misel je bila, da se združijo vsi Hrvatje na podlagi državnega programa v borbi za svobodo Hrvatske brez ozira na politične razlike. Vrata v HNO so odprta vsem Hrvatom. Stali smo in stojimo na stališču, da v emigraciji ni upravičena ekskluzivistična strankarska organizacija, ki povzije vse sile svojih članov v strankarskem smislu, nego, da je treba v takih razmerah zbrati vse zdrave elemente hrvatske emigracije pod okriljem občne nadstrankarske organizacije. Ne gre namreč za dobrobit ene stranke, marveč celega hrvatskega naroda (čt. 1., str. 1). HNO je izdajal mesečni Croatia Information Bulletin, sedaj pa izdaja tudi Hrvatsko državo.

HNO se izjavlja za družbeni red, kjer bo zavarovana osebna svoboda, toda upoštevane tudi naravne pravice celote. Odklanja tako komunizem kot nekontrolirani in brezobzirni kapitalizem. Odklanja vsak totalitarizem in priznava, da je samo tista oblast od Boga, ki temelji na volji večine naroda. Hrvati imajo pravico do lastne države na podlagi naravnega in tisočletnega državnega prava.

Častni predsednik medkontinentalnega predstavništva je profesor Filip Lukas, predsednik dr. Branimir Jelič, general Brozovič pa predsednik evropskega predstavništva HNO.

NOVI SVET. Decemberska številka ameriško — slovenskega družinskega lista Novi Svet, prinaša naslednje vsebino: Pregled obrambnih zamisli; Limbarski: Moja zvezda; D. Kette: Legenda o skupulji z nogavico; Vrhovčan: Spomin na Božič v domovini; Bršljanski: Svetonocni bršljan; 155-letnica rojstva Franceta Prešerna; J. M. Trunk: To in ono; John Gottlieb: Po 43 letih zopet doma; Guverner F. Lausche, 60-letnik; J. Jalen: Ovčar Marko; Edi: Zavednemu slovenskemu paru, urednici Zarje in uredniku Novega Sveta, za poročni dan; Glasovi naročnikov; Božična in Novoletna voščila iz Eveleth, Minn., Gilbert, Minn., Leadville, Colo., Chicago, Ill.; Smrt med našimi pionirji in kratke vesti iz slovenskih naselebin.

Angleški del New World Herald prinaša: Another year has rolled by (Editorial); S.A.R.C. Folk Dancers by Stephanie Osterman; Watz Noo by Ignatz Schnofflet; Wedding bells ring out by M.F.L.; Tribute to the late Frank Grill, a Slovenian Pioneer by Frank Schonta; Slovenian American Radio Club News and Views.

Letna naročnina za NOVI SVET — NEW WORLD HERALD je \$4.00 Naslov: 1845 W. Cermak Rd., Chicago 8, Ill. Urednik dr. Ludvik Leskover.

Hrvatski frančiškani v ZDA so izdali tudi letos "Hrvatski kalendar" za prestopno leto 1956. Uredila sta ga S. Grubišič in K. Vasilj, izdala uprava Hrvatskega Katoliškega Glasnika v Chicagu. Obsega 184 strani in stane 2.00 \$.

Poleg koledarskega gradiva prinaša več člankov, ki utegnjejo zanimati tudi Slovence kot: Ivan Meštrovič o stvarjanju Jugoslavije. Komunistička "Jugoslavija" u brojkama (dr. O. Knezevič), Velika ili bijela Hrvatska (dr. V. Rieger), Branič hrvatskih prava na slobodu i nezavisnost (dr. A. Ilić), ki ocenjuje angleško pisana dela založbe "Croatia": A Review of Croatian History, Croatia and Serbia, ter zbornik The Croatian Nation.

KANADSKA TVRDKA JE IZUMILA NOVE KRATKE NOGAVICE

Kratke nogavice z dvojnimi stopalom so iznajdba tvrdke PENMANS in so doživele tolik uspeh, da jih posnemajo po celem svetu. PENMANS je edina tvrdka v Kanadi, ki proizvaja te vrste nogavic...

STRETCHY — raztegljive nogavice, samo ena številka. Njih dvojni **PODPLAT** vsebuje vpleteno dvojno udobnost. To spomlad bo začela prodajati tvrdka PENMANS novo proizvedeno v čudovitih pastelnih barvah — enostavne in vzorčaste... volni ali v nylonu in bombažu. Bodi modern in nasmejan — nasmejanost bo posledica udobnosti noge — Zahtevaj **RAZTEGLJIVE KRATKE NOGAVICE** z dvojnimi **PODPLATOM**, izdelave

Penmans

STAR KANADSKI OBIČAJ

Ribolov pozimi

Brž ko zamrznejo velika jezera, se pojavi stotine majhnih "hišic" na ledu. V hišicah sede poleg majhnega ognja navdušeni ribiči, ki so vrgli trnek v jezero skozi odprtino, ki je zarezana v led. Potrpežljivo čakajo, da ujamejo okusno jezersko postrv, belina ali kako drugo priljubljeno ribo. Ribolov na ledu je stara kanadska navada, ki jo uživajo mladi in stari.

O'Keefe's
OLD VIENNA
BREWERY LIMITED

2371

Za O'Keefe's ilustriral Michailo Dmytrenko, kanadski umetnik, rojen v Ukrajini.

MED SLOVENCMI

TORONTO

Slovenski kulturni krožek je obravnaval na 3. sestanku 18. decembra "stično filozofijo" (prof. J. Mantuani) ter "organizacijo podjetja" (ing. J. Opara). Predsednik se je na kratko spomnil 15. obletnice smrti dr. Antona Korošca, čigar ime je tesno povezano z ustanovitvijo slovenskega vseučilišča ter Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Udeležba: 25 oseb.

Četrty sestanek 8. januarja je bil posvečen glasbi. Preč. g. F. Rener govoril o glasbi in njeni reprodukciji ter izval nekaj primerov na novih visoko kvalitetnih zvočnih pripravah v Carr Hall v kolegiju sv. Mihaela. (Pri sestavi in umestitvi teh aparatov smo bili v veliki meri udeleženi tudi Slovenci). Božični meditaciji ob 30 barvanih slikah Bachlechnerja in komentaru F. Obernederja (prevod M. Lenart-R. Čuješ, govor V. Čekuta), ki jih je pokazal preč. g. Rener, je sledil še neki film s francosko božično zgodbo o zavrženi igrački. Udeležba: 28 oseb.

Slovensko gledališče v Torontu je vprizorilo v nedeljo, 15. januarja Timmermansove Tri kralje. Ocenimo bomo objavili v prihodnji številki. Prihodnja predstava bo v soboto zvečer 4. februarja: veseliga Ta veseli dan ali Matiček se ženi.

SNZ v Torontu bo priredila zabavo v soboto 28. aprila v cerkveni dvorani. Objava sporeda bo sledila pravočasno.

CHICAGO IN OKOLICA

Božičnica šolske mladine slovenske fare sv. Štefana v nedeljo 19. decembra je privabila mnogo gledalcev. Kako tudi ne! Otroci, katere so

vežbale č. sestre, so prav prikupno podali mnogo lepih prizorov. Očetje in matere, pa tudi drugi, so imeli lep užitek!

Slovenska Narodna Zveza v Chicagu je priredila za svoje člane in prijatelje uspelo božičnico v nedeljo 19. decembra v dvorani pod cerkvi sv. Štefana. Udeležba je bila kar lepa. Milan Pečarič je deklamiral pesem V božični noči; g. Jože Goršič in Mirko Geratič sta spregovorila nekaj primernih besed. Mnogo veselja je povzročilo zbranje večjih in manjših dobrotov, za zaključek so predvajali zanimiv film Adventures of Chico.

Poroča. V soboto 7. januarja sta se poročila g. Marko Koščak in gđc. Wanda Tiedman. Poročno slavlje je bilo v Rainbow Hall na Damen in Armitage Avenue. Udeležilo se ga je mnogo prijateljev in znancev. Tudi bivši svetošofanski župnik Father Lenard je bil med gosti. Marko Koščak se je nedavno vrnil iz vojaške službe. Pred nekaj leti smo ga videli večkrat na odru pri igranju v koristi Lige Kat. Amerikancev. Mlademu paru želimo vso srečo in blagoslov v skupnem zakonskem življenju!

Podporno društvo sv. Mohorja je na decembrskem občnem zboru prišlo v upravo ene same družine v Chicagu, kar je vsekakor zanimivo.

Koledar Ave Maria za leto 1956, ki je izšel v Lemontu, je prav zanimiv. Z užitkom bo vsakdo prebral spis o Ptujski gori, ki ga krasijo lepe slike te znamenite božjepotne cerkve ter članek Pot Baragove Zveze.

Statistični podatki fare sv. Štefana za leto 1955 povedo, da je bilo v letu 1955 72 krstov, poročenih je bilo 22 parov, umrlo je 32 faranov; prvo sv. obhajilo je prejelo

185 otrok, birmanih je bilo 318. Sv. obhajil je bilo razdeljenih 48.185; 9000 več kot prejšnje leto.

Tudi Silvestrovali smo v Chicagu po stari navadi. Liga je priredila za svoje člane in prijatelje Silvestrov večer v dvorani pod cerkvi.

Ohranjamo skupnost! V nekem vabilu smo brali tole: "Ohranjati moramo skupnost in državnost, zakaj način življenja, v katerem je vsak človek "zase in vase zaprt" spreminja svet v norišnico... Zato ohranjamo skupnost. Samo kot skupnost lahko delamo za narod". Lepe in pametne besede, toda žal, ostanejo vedno samo na papirju in so, tako lahko z vso gotovostjo trdimo, mišljene le enostransko. Pri nas "slovensko skupnost" pojmujejo čisto po svoje in v imenu take "skupnosti" bojkotirajo celo družabne prireditve. Pa brez zamere!

Novo drsaljšče, ki je že pod streho in zavzema prostor med novo dvorano ter poslopjem Recreation's Centralne, kakor poroča cerkveno finančno poročilo, \$23,775.00

V Chicagu je prispel iz Trsta dr. Jože Planinšič. Iskreno pozdravljen v naši sredi!

Slovensko oddajo "Glas svobodne Evrope" pridno poslušajo doma. Pisma iz domovine pričajo, da so mnogi Slovenci doma slišali po radiju razgovor poročevalca Free Europe z župnikom slovenske fare preč. g. Aleksandrom Urankarjem, dr. Ludvikom Leskovarjem ter gospo

in predsednikom SNZ za Chicago g. Ludvikom Jelencem.

PREDPUSTNA PLESNA ZABAVA SNZ v Chicagu bo v soboto, 4. februarja v Tomazinovi dvorani. Eden udeležencev bo prejel lepo nagrado. Vabljeni prav vsi!

NEW YORK

Slovenci v New Yorku so praznovali Silvestrovo z večericami v slovenski fari. Nato je sledila zabava z Nušičevo komedijo "Oblast" v režiji g. R. Večerina, z več šaljivimi prizori ter pijačo in jedajo ob pogrnenih mizah.

BUENOS AIRES

Slovenska kulturna akcija je na svoj razpis "božičnih leposlovnih nagrad" dobila enajst rokopisov, od tega šest pesniških zbirk, štiri dela v prozi in eno dramo. En rokopis je prispel celo iz Slovenije.

Kulturni večeri. Po vrnitvi miru po revoluciji je izvedla SKA naslednje kulturne večere: Doktor Vinko Brumen.

Brumen je predaval o "Nekaterih vprašanjih naše kulturne rasti", v katerem je obravnaval vprašanja naše kulturne prilagoditve. Literati so priredili **diskusijski večer**, na katerem so razpravljali ovezanosti naše književnosti na splošno ter piscev in bralcev posebe. Dr. V. Brumen je predaval o **psihološki**. Za zaključek zimskega dela programa je bil glasbeni večer, ki je bil posvečen **komorni glasbi** in je privabil 139 udeležencev. 16. decembra se je SKA

spomnila stoletnice smrti poljskega pisatelja Mickiewicza s predavanjem dr. T. Debeljaka, recitacijami, glasbo in razstavo pisateljevih del.

Literarni nagrajenci

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu je svoje delovanje v letu 1955 zaključila s posebno lepo prireditvijo. Dne 23. decembra je na svojem rednem polletnem kulturnem večeru za uvod razglasila izid razpisa Božičnih literarnih nagrad za leto 1955. Žirija se je zbrala na odločilno sejo 14. decembra in potem, ko sta se pred glasovanjem odstranila dva člana, ker sta bila med avtorji rokopisov, podelila vse tri nagrade v skupnem znesku 10.000 pezov takole:

1. nagrado je prejel rokopis v prozi pod geslom Karlek Jelen, 2. nagrado rokopis v prozi pod geslom Pomlad 55 in tretjo nagrado zbirka pesmi pod geslom A 20.

Predsednik žirije prof. Geržinc Lojze je na večeru dne 23. decembra s posebnim poudarjenjem o postopku žirije odprl kuverte gesel in razglasil, da je prvo nagrado prejel Ruda Jurčec za delo: Ljubljanski triptih, prvi del: Zgodba Simone Pavlinove; drugo nagrado je prejel Zorko Simčič za delo: Človek na obeh straneh stene; tretjo nagrado pa France Papež (znan kot pesnik Meddobja pod psevdonomom Vladimir Polant) za svojo pesniško zbirko.

SYDNEY

Naša slovenska katoliška občina se je povečala za dva člana. Te dni sta prispela k

nam g. Okoren Matija z ženo Marijo iz Ljubljane. Posrečilo se jima je izmuzniti se iz Titovega raja. Vez vžičen nad svobodo je g. Okoren zklknil: "Mi smo vaši, mi smo vaši". Njegova mlada, živahna žena pa je pristavila: "Tu bom vsaj lahko nemoteno hodila k sveti maši, ne da bi se kdo vame spotikal. Veste, v naši družini je bila navada, da je mati vedno pokrivala očeta na čelo pred odhodom na delo. Tudi jaz delam tako. Z možem sva srečna, da sva prišla med zavedne katoličane. Do grla nama je že segala komunistična svoboda".

G. Okornu smo takoj prekrbneli službo. Oba najlepše pozdravljata vse Slovence, ki so našli v Kanadi in ZDA svoj drugi dom. Pridružujem se jima tudi jaz in vas vse v imenu tu živečih rojakov srčno pozdravljam! Dr. Janko Potočnik, 44 Pit Str. N. S.

OJSTRICA

KOROŠCEVA PROSLAVA V TORONTU

Slovenska krščansko demokratska stranka v Torontu je proslavila 15. obletnico smrti dr. Korošca z zadušnico in večerno proslavo 17. decembra.

V uvodnem govoru je g. Valant izrekel trditev, da je bil dr. Korošec **samo politik**. Trditev bi potrebovala vsaj večje kvalifikacije. V glavnem govoru je g. dr. Krek pozneje zatrjeval, da je bil dr. Korošec tudi kot politik **predvsem duhovnik**. Pravilno pa je g. Valant povedal, da se ne sme šteti za dr. Koroščevega naslednika nihče, ki bi hotel **podrediti politiki gospodarstvo, kulturo ali druga področja**. Zeleti bi bilo samo, da bi ta beseda med Slovenci, zlasti pa med t. zv. krščanskimi demokrati tudi meso postala.

G. dr. Miha Krek je v glavnem podal dr. Koroščevo življenjsko sliko, o katerem je izjavil, da je prava visoka šola za vsakogar, ki hoče biti do neke mere plemenit slovenski javni delavec. Kot značilnosti je podal, da je bil Korošec v vsem svojem delovanju bistveno duhovnik in da se je boril z nasprotji s tem, da je gradil pozitivno stran. Razen tega je imel redek dar, da je zaslutil bodoče dogodke.

G. dr. Krek je zelo povdaril dr. Koroščevo politično predvidnost, ki se je pokazala v tem, da je med vojsko večinomoma v vojaško zasedenem ozemlju vodil deklaracijsko gibanje, ki je bilo naperjeno proti vsej politiki centralne dunajske vlade in bi ga mogli označiti s stališča vlade kot veleizdajstvo, in ni pri tem storil ničesar, kar bi mogla policija tolmačiti kot prekršek zakona ali kar bi dalo vojaški oblasti povod za vmešavanje. Dobil sem vtis, da je bil povdarek te resnice namenjen za opravičilo dr. Krekove lastne politike. Toda dr. Krek je v istem predava-

nju pravilno povdaril, da je bila Jugoslavija dr. Korošču **samo sredstvo** za uresničitev slovenskih narodnih teženj. Dr. Krek s svojo dejavnostjo oz. nedejavnostjo še mnogih ni prepričal, da ravna enako. Razen tega živimo danes v popolnoma spremenjenih razmerah. Če je vodil dr. Korošec politično borbo v senci vojaškega sodišča, predseduje dr. Krek Narodnemu odboru v svobodni Ameriki. Če je dr. Korošec narod budil k politični zavesti, je to delo doma že opravljeno. Če je moral iskati dr. Korošec za Slovence širši okvir, da je rešil severno mejo naroda, ki je bil mednarodno nepoznan, je Slovenija danes zapisana kot posebna enota že tudi na zemljevidih diplomatov. Če je bila po prvi svetovni vojni še močna ideja državne suverenosti, zmaguje danes ideja narodnih držav, ki bodo v večji meri sodelovale na gospodarskem in zunanjepolitičnem področju. Če je bila pred prvo svetovno vojno živa vera v slovensko bratstvo, smo doživeli med tem dovolj razočaranj, da se je razblinila v nič. Na svoji koži smo tudi čutili, da ni prazno svarilo angleškega zgodovinarja in sociologa Ch. Dawsona, da ni kazno družiti dva različna kulturna kroga v eno državno enoto. Vsi znaki kažejo, da je dr. Koroščevo naslednik v vodstvu SLS že davno zamudil trenutek, ko bi bilo treba reči tudi njemu: "Veličanstvo, nepozno je".

Kljub vsem pomanjkljivostim v slovenskem političnem vodstvu pa sem prepričan, da posreduje pokojni dr. Korošec pri vladarju narodov, da se bo izpolnila kot prva tudi njegovega druga preroška beseda: **POT NAŠEGA NARODA SE ŠELE ZACENJA. NE V ZATON, TEMVEČ V ŽIVLJENJE, Z VERO V BOGA IN V SAMEGA SEBE!**

R. Čuješ

PROŠNJA ZA DRŽAVLJANSTVO

SEDAJ OLAJŠANA ZA TISTE, KI ŽIVE DALEČ OD SODIŠČA

Če prebivate nad 50 milj daleč od sodišča in izpolnjujete vse pogoje, da postanete kanadski državljani, morete sedaj izpolniti svojo prošnjo tam, kjer prebivate.

Da dobite formularje za prošnjo, pišite na:
The Registrar of Canadian Citizenship, Ottawa, Ontario.

Ker velja novi postopek samo za tiste, ki žive nad 50 milj daleč od sodišča, morajo vsi drugi, ki stanujejo bližje, še vedno vlagati svoje prošnje za podelitev državljanstva pri uradniku najbližjega sodišča.

THE DEPARTMENT OF CITIZENSHIP AND IMMIGRATION
OTTAWA CANADA

J.W. Pickersgill,
Minister

Laval Fortier
Namestnik ministra

KULTURNA KRONIKA

Božični radijski program.

Na Stefanovo popoldne je marsikateri Slovenec v Torontu in okolici sedel pri radijskem sprejemniku in nestrpnost čakal na prvo božično oddajo v slovenskem jeziku, ki jo je napovedalo Slovensko gledališče v Torontu. Oddaja je bila predstavljena za pol ure. Vsebovala je kratek nagovor škofa dr. G. Rožmana, nekaj uvodnih besed predsednika Slovenskega gledališča, legendo o postanku pesmi Sveta noč, nekaj otroških deklamacij, poročilo o starih šegah božičnega časa (Marijo so nosili) in ob koncu še voščila.

Razveseljivo je bilo dejstvo, da vsaj enkrat slišimo tudi slovensko govornico iz aparata, ki nam sicer streže samo s tujo. Vendar naše veselje ni bilo popolno, ker smo pogrešali slovenske božične pesmi. Čudno se nam je zdelo, da bi priveditelji to splošno znano željo prezrli. Iz pogovora z odgovornimi činitelji smo zvedeli, da so za to tudi poskrbeli. Toda tik pred oddajo so odkrili razliko v snemalnih aparatih, ki je oddajo petja preprečila. Kot zasilno mašilo so potem porabili razne angleške božične pesmi v orkestralni priredbi.

Ne spuščamo se radi v polemike, toda včasih je tudi to potrebno. Mislimo na precej zlobno in histerično poročilo g. Otmarja Mauserja v Ameriški domovini 3. januarja. Začudili smo se, da je AD kaj takega sploh objavila. Vemo namreč, da je v preteklosti marsikaj podobnega zavrnila, češ da ni bilo v "narodno korist". Možno je sicer, da je bil dopis g. Mauserja komu v korist, slovenskemu narodu pa gotovo ne. Najosnovnejša dolžnost vsakega dopisnika je, da poroča resnično. Komaj verjetno pa je, da bi obstojala polurna oddaja samo iz

"Jingle Bells". Zelo lepo je, da si nekdo tako vroče želi slovenskih pesmi. Čudno je le, da je baje ista oseba predvajala za slovenski narodni praznik nemški "šlager" Capri. Besedilo je bilo sicer prevedeno v slovenščino, kar pa ne spremeni njegovega neslovenskega značaja. Tudi Verdijeva Traviata ostane italijansko delo, čeprav jo pojmujemo v slovenščini. Če je g. Mauserju dovoljeno rabiti tuje blago v načrtno pripravljene programu, ni najbolj pravično metati kamenje v tiste, ki so porabili angleška mašila v sili. Občudujemo vsestransko delavnost g. Mauserja za slovensko kulturo in vzgojo naše mladine. Slišali smo, da celo dopisuje v angleške časopise. Časopis Flash, o katerem pravijo, da se specializira v poročanju o temnih straneh človeškega življenja in zlasti o spolnih zločinih, je objavil pred nedavnim dopis, ki ima enak podpis kot razni dopisi v AD in Božji besedi. Tam baje trdi g. Mauser, da ves čas pridno prebira Flash in da ni zgrešil niti ene besede. Nočemo ga zato obsojati. Umetnikom mora biti že dovoljeno, kar navadnim zemljanom in navadnim vernikom ni. Samo razlikovati mora v svojih dopisih med onim občinstvom in slovenskimi čitatelji, za katere ima vsak dopisnik tudi nekaj moralne odgovornosti. Tudi mora paziti, da mu ne zaide kaj iz Flasha med druge članke in pesmice, zlasti nabožne ali celo v šolski pouk, ki ga tako neumorno deli naši doraščajoči mladini. Dobro bi bilo, če bi se g. Mauser v bodoče držal navodila, ki ga daje v isti številki istega časopisa: Če pa meniš, da si sposoben, da kritiko izrekaš o delu brata, ki ne hodi po tvojih potih, bodi plemenit kritik".

ODGOVOR RADOVEDNEŽU

Nepodpisani poročevalec je zapisal v poročilu o proslavi obletnice dr. Korošca v Ameriški domovini (27. dec., str. 3) tudi tole:

"Kaj ima dr. Korošček duh res samo še 65 pristašev na 1200 Slovencev?! Kje so njegovi "zvesti", ki so se nekoč drenjali na njegovih taborih in ga spremljali po ljubljanskih ulicah? Takrat je bila zvestoba še poceni, še nagrajena."

Tako enostransko poročilo zahteva nekaj pojasnil.

1./ G. Valant je v ugodnem govoru povedal in je dopisnik z odobravanjem v svojem poročilu navedel: "krščanski demokrati so sami pripravili to proslavo spomina, ker veličina dr. Korošca raste iz dejstva, da je bil samo politik." Prireditelj torej ni bila vseslovenska, marveč strankarsko politična!

Drugo vprašanje je, če je dovoljeno obleči velikemu dr. Korošču po smrti samo strankarsko uniformo, toda če že kdo to napravi, naj se ne čudi, če se odzovejo samo pripadniki stranke. Pripomniti moram še, da je bilo med 65 obiskovalci proslave vseh 15 nastopajočih pevcev kakor tudi jaz in moja žena, čeprav sem prišel na proslavo samo kot dopisnik SD.

2./ Prav ljudje, ki so organizirali to proslavo, so uvedli v Torontu navado, da proslavljajo "ob pogrnenih mižah" in "nalivajo olje domovinske ljubezni" s pivom seveda. Ker tokrat pijače ni bilo, so tudi "mokri" slavitelji izostali.

3./ Kakor na 29. oktober tako so krščanski demokrati v Torontu pozabljali na dr. Koroščovo obletnico vse dotlej, dokler ni začela v javni-mi proslavami SNZ v Torontu. SNZ je že l. 1954 naročila v slovenski župniji mašo za pok. dr. Korošca. Zanimivo je še dejstvo, da gospodje proti vsem običajem maše niti oznanili niso. Po protestu so prvi maši so se sicer opravičevali, da so pozabili, toda

kljub obljubi, da jo bodo oznanili pri drugi maši, obljube niso izpolnili. Enako je SD že l. 1954 objavila daljši članek o dr. Korošču.

4./ Namigavanje na nagajenost zvestobe dr. Korošču je prinesla AD na isto črto z nekdanjim komunističnim Akademskim glasom, ki je objavil zabavljico "ko bomo pa kedaj dorasli, ministri bomo vsi zares". Akademski mladina ni spremljala dr. Korošca na shode v Kranj in Trbovlje kot predsednika dravobanske JRZ, marveč kot voditelja Slovencev, ki je med prvimi spoznal nevarnost komunizma za Slovence in našel med akademiki na univerzi pomočnike v tej borbi, ko so mnogi drugi ugledni gospodje na vsa usta zatrjevali, da je komunizem za lase privlečeno strašilo. Takratna akademska mladina, ki se je zbirala v počitnicah v Poljčah, je sprejela dr. Koroščovo delo v vseslovenskem in celotno kulturnem obsegu. Bodočnost bo pokazala, kdo je pok. dr. Korošca bolj razumel in z delom bolje proslavljal. Smešna pa je zahteva, da bi začeli meriti zvestobo dr. Korošču po udeležbi ali neudeležbi kakke komoracije, ki jo pripravi stranka sama.

Rudolf Čuješ

Kraljevo življenje

"Die Wochenpresse" je prinesla v 24. številki lanskega letnika na str. 10 poročilo o knjigi Petra Karadjordjeviča "La Vie d'un Roi". Poročilo zaključuje: "Črni Jurij je zagrešil dva umora z lastnimi rokami. Njegovi nasledniki so ostali zvesti fizičnega uničenja nasprotnikov. Temu načelu se morajo zahvaliti za prestol v Srbiji in Jugoslaviji. Zavezniki so smatrali, da se je njihov poizkus s črnim Jurijem ponesrečil. Zadnji, s katerim so imeli opravka, je bil samo "črni peter", igralna karta v politični igri, ko putijo drugega, da tako dolgo vleče karte, dokler končno sam ne ostane."

Marijino Oznanjenje

Viola (ga. D. Koželj) in Mara (gdč. Š. Mehle)

Claudlove drame so za vsako igralsko skupino trud oreh. Zahtevno ni samo dejanje, ki je plod izredno bogate duševnosti nastopajočih oseb, ki je prepojeno s poezijo in simbolizmom, ampak tudi beseda. Korak od Desetega brata do Claudela je bil drzen. Zato smo šli k igri skoraj nekoliko nerazpoloženi in skeptični. Morda je bilo to krivo, da se nam je zdel začetek igre nekam šibak. Toda to je trajalo samo nekaj trenutkov.

Igra je zelo krepko in bogato delo, kar pa ne pomeni, da je ne bi mogel vsakdo dovolj razumeti, da bi jo užival. Dokaz za to je, da so vsi gledalci podoživljali, kar so doživeli igralci in je vsakdo odhajal od igre ganjen in duhovno bogatejši. Igralcem bodi to najlepše plačilo.

Režiser Čekuta se je tokrat obdal s kadrom odličnih igralcev, tako da res ne vemo,

Slovensko gledališče v Torontu, predstava l. januarja 1956.

Režiserjeva scenerija je bila klasična v pravem in najboljšem pomenu besede. Prevladovale so navpične in vodoravne linije ter nevtralne barve. Boljšega okvirja bi si res ne mogli želeli. Obleke so bile zamisel in deloma delo gospe Koželjeve. Mojstrsko delo tako po zgodovinski točnosti kot tudi po harmoniji barv. Razporeditev posameznih oseb in skupin na odru je bila lepo uravnovešena. Zaradi tega in zaradi lepših barv, ki se niso med seboj teple, marveč so tako lepo soglašale z ozadjem, je bil že sam pogled na oder velik užitek. Zvočni efekti so neobhodno potrebni. Če pa

hočejo biti učinkoviti, jih je treba časovno vskladiti z dejanjem. V tem bi bilo mogoče še marsikaj izboljšati. Artikulacija je bila včasih nekoliko šepava in izgovorjava mestoma pretih, luč včasih nekoliko prešibka in enosmerna (prizor v puščavi). Preveč luči izpod stropa daje vtis, kot da se dejanje dogaja v kleti.

Kakor smo bili pred predstavo skeptični, tako smo odhajali iznenadeni nad tako uspešno prireditvijo. Korak je bil drzen, a je bil korak naprej in navzgor, za katerega moramo vsem igralcem in režiserju iskreno stisniti roko.

VRNITEV

(ponovitev)

7. januarja je dramatski krožek Baragovega društva ponovil Vombergarjevo igro Vrnitev v režiji g. Ponikvarja. Igralci in režiser so se vidno potrudili, da bi igro lepo podali. Igralska skupina je še zelo v povojih, zato jo moramo soditi temu primeru. Mnogo igralcev je bilo prvič na odru in tega niso zatajili. Dejanje je potekalo gladko in brez nepotrebnih presledkov. Kljub temu se je zdelo, da je drugo dejanje v velikem nesorazmerju s prvim in tretjim. Imeli smo vtis, da so igralci prevač naštičili svoje vloge — in vendar niso bili prepričevalni. Beseda na odru postane učinkovita šele, ko neha biti pisana. Za ljudsko šolo je potrebno, da na koncu vsakega stavka glas pade, na odru pa nastane iz tega dolgočasna lajna. Dejanje na papirju sicer narašča, toda ker je vse to samo na papirju, ostanejo gledalci pri najbolj ganljivih prizorih pasivni in se smeje tudi tam, kjer bi se ne smeli. Največ priznanja so želi zato šaljivi prizori. Vabila so zadrževala, da slovi igra po "čistem slovenskem jeziku." Le zakaj so potem igralci govorili v narečjih, pa še to ne v čistih in ne dosledno. Vsakdo je lahko skakal iz knjižnega jezika v narečje in obratno. Knjižno slovenščino so govorili samo otroci in g. Ponikvar, ki je svojo vlogo izmed vseh tudi najlepše podal. Le tu in tam je govoril preveč z zanosom.

Uvodni govornik nas je opozoril, da bodo podajali igralci svoje vloge "naravno", češ, da ne stremijo po umetnosti. Kolikor je nam znano, je največja umetnost prav v tem, da si igralec vlogo tako prisvoji, da mu postane druga narava. Do tega pa imajo člani dramatskega odseka Baragovega društva še dolgo in težavno pot. Morda je bila ta opomba izrečena v zavesti, da igralci ne morejo doseči višine, ki smo je sicer vajeni v Torontu in naj bi služila kot tolažba in opravičilo — podobno kot se je lišica tolažila, ko ni mogla doseči grozjda, "Saj je itak nezrelo". Ko so ustanovili novo prosvetno društvo v Torontu, smo po raznih dopisih morali sklepati, da se bo v Torontu pravo kulturno in izobraževalno delo šele začelo. Če je to napredek, bo pač treba slovenski besednik nekoliko popraviti. Igralci so res vredni pohvale, ker so toliko žrtvovali za cerkev, toda to jim še ne da umetniške višine. Plesni orkester še ne postane komorni orkester, če daruje svoje moči za cerkev. Doba, ko so igralcem roke bingljale ob strani, ker so jim bile odveč, ko so igralci neprestano gledali v tla ali pa brez smisla letali sem in tje v sprejduj odra, ker jim režiser ni našel pravega prostora, je že vsaj pol stoletja za nami.

To smo morali povedati, ker resnično želimo igralcem, da bi napredovali, pa tudi, ker čutimo dolžnost, da svojim čitateljem poročamo objektivno.

Spectator

Slovinci kupujejo v slovenski trgovini

Joe Gomilar

1801 W. Cermak Road CHICAGO, ILL.

Vse, kar potrebujete za kuhinjo, dobite pri J. Gomilarju. Tudi OKUSNE KRANJSKE KLOBASKE, SUHE ŠUNKE, PREKAJENE SVINJSKE ŽELODCE. Prav sedaj pa ima IZVRSTNO KISLO REPO in AJDOVO MOKO. Pridite, videli boste, da boste dobili dobro blago!

SVOJI K SVOJIM

Atletске sportne hlačke.

Watson's

Odlična Watsonova vrednost! Vsi aktivni moški resnično cenijo Watsonove atletske hlačke s trebushno oporo. Elastični pas — udobnost brez primere. Strokovnjaški kroj. Pranje lahko — likanje nepo — trebno. Trpežne. Majice, ki odgovarjajo hlačkam. W-11-56

Priporočata se poznani slovenski mesar, prekajevalec in trgovec

Mirko Kolenc

in njegov pomočnik ter dostavljalec N ANDE ŽONTA iz Hamiltona, 305 Barton Str

Meden Appliances

Television Sales and Service

Refrigerators

— Washing Machines —

1804 W. CERMAK ROAD CHICAGO 8, ILL.

Vselitveni dan v Torontu.

Katoliška hierarhija v Kanadi je določila praznik 6. januarja za vselitveni dan. V Torontu so se zbrali zastopniki raznih etničnih skupin v dvorani slovaške župnije sv. Cirila in Metoda. Zborovanja so se udeležili kardinal McGuigan, pomožni škof F. V. Allen, ontarijska poslanca Camerom in Mapleoram ter italijanski in nemški konzul, kakor tudi državni poslanec Henry in župan Toronto Phillips. Po govori so narodnostne skupine nastopile s plesi, prizori in petjem. Gostile so članice Katoliške ženske lige.

O praznovanju vselitvenega dne so prinesli poročila tudi dnevni časopisi. Torontski Daily Star je objavil tudi sliko Antonije Pogorelec in Otmarja Mauserja v narodnih nošah v slovensko zastavo.

Nova pesniška zbirka. M. Jakopič iz Clevelanda je izdal pesniško zbirko Vrbova piščal z ilustracijami Boža Kramolca. V Kanadi se dobi v upravi Slovenske države in stane \$ 1.50.

OBRNITE SE Z ZAUPANJEM V VSEH NEPREMIČNINSKIH DRUŽINSKIH IN PRAVNIH ZADEVAH NA:

Carl Vipavec

SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR

278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004

Kelih iz atomskega materiala. Gilles Beaugrand v Montrealu je dobil svojsko naročilo: izdelati kelih iz snovi, ki jih uporabljajo za atomsko bombo, uranija, kadmija in kobalta. Ta edinstveni kelih so podarili p. Pierru Arrupeu, S. J., ki je preživel atomski napad l. 1945. Patena nosi izrek sv. pisma: "Svoje meče naj pretope v pluge in svoje sulice v srpe", v sredini pa temeljno Einsteinovo enačbo relativnosti.

Gouverner Lausche naj kandidira za predsednika. — Ameriški tednik "U.S. News & World Report", čigar naklada presega nad 3/4 milijona izvodov, je prinesel 9. decembra 1955 uvodnik glavnega urednika Davida Lawrenceca z naslovom: "Zakaj ne guverner Lausche"?

Glavni urednik priporoča demokratski stranki, naj postavi za predsedniškega kandidata za l. 1956 ohijjskega guvernerja slovenskega rodu g. Franka Lauscheta. Uvodnik zaključuje: "Guverner Lausche bi pritegnil več republikanskih glasov kot kateri koli kandidat, ki je bil doslej predlagan za demokratsko imenovanje. Če Eisenhower ne bi kandidiral, bo imel ohijjski guverner več možnosti, da zmaga pri volitvah kot kateri koli demokratski kandidat."

Kako se razdeli denar za hrano. — Po računih poljedelskega ministrstva ZDA dobi kmet od vsakega dolarja, ki ga izdajo gospodinjje za hrano, povprečno 40c. 60c dobe vsi, ki upravljajo z živili, odkar zapuste kmetijo po do trenutka, ko ga prevzame gospodinja. Cena hleba kruha — 18c — se razdeli tako: pridelovalec pšenice dobi 2.7c, enako tudi zadnji prodajalec, 9.9c pripade pekarni in 2.7c si razdele mlin, stroški za druge sestavine kot je moka in drugi izdatki. Kmetu ostane največ od perutnine in jajc (65c), 53c od drugih mesnih proizvodov, 45c od mleka, 30c od maščobe in olja in samo 28c od dolarja pri sadju in zelenjavi.

Slovenska država izhaja zadnji petek v mesecu. Naroča se pri upravi, 61 McFarland Ave., Toronto 10, Ont. Canada. Letna naročnina znaša: za ZDA in Kanado 3.-\$, za Argentino 20.-peзов, za Brazilijo 50 kruzeirov, za Anglijo 0.75 L, za Avstrijo 30.-šilingov, za Avstralijo 2.-avstr. L, za Italijo in Trst 600.-lir, za Francijo 500.-frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi Slovenske poti.